

Európa összenő?

Az Európai Egyesült Államokból kirekesztett gondolatok

Életem negyven évét kisebbségként éltem le, úgy, hogy szülőföldemen nemcsak én vagyok őshonos, hanem az őseim és az őseim ősei is, történelmileg bizonyítottan legalább ezer évre visszamenőleg. Ez a kisebbségi lét az, ami tudatomat meghatározza, a lét, ami kettős szorításban vergődik immár több mint nyolcvan éve. Őseim, és velük együtt, illetve általuk én, valamint általam gyermekeim az első világhézagást lezáró békeszerződések következtében kényszerültünk olyan helyzetbe, ami példa nélkülinek mondható a történelemben. Az 1920-ban aláírt trianoni békeszerződés a vesztes országok közül Magyarországot érintette a legtragikusabban: a 282 ezer négyzetkilométernyi területet 93 ezer négyzetkilométerre, lakosságának számát 18 millióról 7,6 millióra csökkentette. A győztes nagyhatalmak döntése alapján színmagyar területek kerültek idegen, addig nem is létező országokhoz, több mint 3 millió magyar kényszerült kisebbségi létbe. Százalékban kifejezve és Németországgal összehasonlítva: míg Németország a területének 13 %-át, Magyarország viszont a 72 %-át veszítette el, a lakosság tekintetében Németország vesztesége 10 %, Magyarországé 64 %.

A második világháborút lezáró békeszerződések, minimális változtatásokkal ugyan, de gyakorlatilag visszaállították, illetve megerősítették a trianoni határokat. Ezekkel a döntésekkel és határmegvonásokkal egy ezeréves államisággal rendelkező európai nemzet fönmaradása került veszélybe...

Az utódállamok a hozzájuk juttatott magyarsággal szemben mindenütt nagy ellenszenvvel viseltettek, évszázados vélt és valós sérelmeken akartak azonnal bosszút venni. A Jugoszláv Királysághoz csatolt délvidéki magyaroktól megvonták az anyanyelvű iskolákat, az addig virágzó gazdasággal rendelkező területeket a nyomorba taszították. Köztudott, hogy a Délvidék és annak központja, Szabadka a XIX. és a XX. század fordulóján gazdaságilag, az infrastruktúrát tekintve, azonos fejlettségi szinten volt az akkori Amerikai Egyesült Államokkal. Ma, a XXI. század kezdetén a délvidéki településeken még mindig több a földút, mint az aszfaltozott, a mezőgazdaság szempontjából nagy jelentőségű öntö-

zőrendszerekkel csupán elvétve találkozhatunk, az oktatási rendszer elavult, az egészségügyi ellátás alacsony színvonala miatt az itt élő emberek életésélyei messze alulmaradnak az Amerikai Egyesült Államokban, valamint az Európai Unió belső élő emberekéitől.

Európa, a XX. század Európája engedte meg, hogy Magyarországot és a magyarságot fölösszák, szétszabdalják. A költő Illyés Gyula metaforája Magyarországot kenyérszelethez hasonlítja. Ezt a kenyérszelet-Magyarországot, mint a búzakenyér szeletet a héja, úgy veszi körül a határokon túlr szakított magyarság. Körülöleli, átöleli. A jelenlegi Magyarország önmagával határos nemcsak azért, mert a körülötte lévő területek egy évezreden át hozzá tartoztak, hanem azért is, mert a határain túl is magyarok élnek. Magyarok a határok mindkét oldalán. Matematikusok pontosan kiszámíthatnák, hány millió magyarral lenne több, ha a nemzet nem szétszabdaltan, egymástól országhatárokkal elválasztva élhetett volna a múlt században, s nem a letargia, az üldözöttség, a kiszolgáltatottság réme üldözte volna, és üldöznék mind a mai napig a magyarságot.

2004 májusától az Európai Unió, minden bizonyítással, tíz új taggal fog bővülni. A tíz tagjelölt ország között van Magyarország is. Ez a bővítés egy egész problémát vet föl. Számunkra, magyarok számára a problémák legnagyobbika az, hogy **Magyarország uniós tagságával nem jár együtt a nemzet uniós tagsága. Akár úgy is fogalmazhatnánk: 2004 májusa a magyarság újabb Trianonja.** Habár Szlovákia valószínűleg Magyarországgal együtt fog az Unióhoz csatlakozni, ez a csatlakozás Románia és Horvátország esetében évekkel el fog tolni, Ukrajna és Szerbia viszont még csak azzal sem számolhat, hogy belátható időn belül fölkerül az uniós várakozási listára. **Felkészülj európai és magyarországi politikusok nem engedhetik meg azt, hogy mintegy három millió magyart még inkább elválasszanak a nemzettestől. Ha ez bekövetkezik, akkor az elmúlt nyolcvan év asszimilációs és migrációs folyamatai az elcsatolt területeken drasztikus mértékben fölgyorsulnak. Az**

anyagiakban mérhető különbség az uniós Magyarország és az Unió kivülmaradó területek, országok között oly mértékben meg fog nőni, hogy az egyébként is gazdaságilag jóval hátrányosabb helyzetben lévő országok lakosainak behozhatatlan lemaradásban lesz részük.

Ukrajna magyarul területein, azaz a Magyarországgal határos részeken az emberek túlnyomó többsége eddig abból élt, hogy az ukrainai olcsó benzint és azt a néhány fogyasztási cikket, amit ott meg lehet venni és Magyarországon el lehet adni, Magyarországra átcsempészte és ott értékesítette. Az ebből származó jövedelemből több tízezer, de akár több százezer ember tartotta el magát és családját. Mivel az Európai Unió a kishatárforgalmat mint határátkelési formát nem ismeri el, ezért ezeknek az embereknek az életben maradása került a szó szoros értelmében veszélybe. Útlevelhez jutni Ukrajnában szinte kilátástalan, a magyar vámstervek viszont uniós elkötelezettségeik miatt nem fogadják el a kishatárforgalmi átlépőt. A jövőben ha netalán valakinek sikerülne is útlevelhez jutnia, annak az addigi gondjai még nem oldódnak meg: az útlevel semmit sem ér beutazási vízum nélkül. Az útiokmányok és a vízum beszerzése ukrán viszonyok között jelentős összegnek számít. Napjainkban folynak a kétoldalú tárgyalások, hogy hogyan könnyíthetnék meg mind a magyar, mind az ukrán hatósági szervek a határ átlépését, hogy az a sok tízezernyi ember ne haljon éhen. Eddig azonban egyetlen politikus sem szólt arról, micsoda megalázó élethelyzet az, amikor életerős, egészséges emberek arra kényszerülnek, hogy benzincsempészből tartsák el önmagukat és családjukat. Vajon egy ország megérdemli-e azt, hogy állampolgárai legyenek azok az emberek, akiknek az élethez való alapvető jogait sem tudja biztosítani? (A néhány évvel ezelőtti nagy árvizek idején ha Magyarország nem sietett volna a bajba jutott emberek segítségére, akkor az ár mellett az éhínség pusztította volna el őket, az ukrán kormány a kisujját sem mozdította az érdekében.)

Románia, ahol mintegy kétmillió magyar él, az Európai Unió következő bővítési körében állítólag majd csatlakozhat az Unióhoz. Úgy tíz-tizenöt, vagy húsz (?) év múlva. S hogy addig mi lesz? Addig a szegények még szegényebbek, a gazdagok még gazdagabbak lesznek. Ha az Unió őszinte akar lenni, akkor be kell vallania, a romániai szegénységgel és nyomorral nem akar és nem is tud mit kezdeni. Románia csak azért nem szerepel a vízumkötelezetten uniós listáján, mert a román vámstervek még a kilépés előtt megszűrik a külföldre utazókat, nem engedik ki Romániából az Uni-

óba igyekvő koldusokat, kéregetőket, akikből pedig Romániában milliószámra vannak. Nagy a valószínűsége annak, hogy Románia, Ukrajnával együtt, még sok-sok éven át nem lesz az Európai Unió tagja.

Szlovákia, a maga hatszázezerre tehető magyarjával, az uniós csatlakozás várományosai közé tartozik. Azzal viszont, hogy Szlovákia Magyarországgal együtt csatlakozni fog az Unióhoz, a szlovákiai magyarok helyzete még nem oldódik meg, mint ahogy nem oldódott meg az uniós baszkok és írek helyzete sem. Azon viszont el lehet és el is kellene gondolkodni, hogy vajon miként lehet egy demokratikus szövetség tagja olyan ország, amelyben faji megkülönböztetésen alapuló törvények vannak hatályban. Természetesen az elhíresült Beneš-dekrétumokra gondolunk, amelyek az egykori Csehszlovákia német és magyar lakosságát sújtották a kollektív bűnösség vádjával. Csehszlovákia megszűnt létezni, a Beneš-dekrétumok azonban érvényben maradtak mind Csehországban, mind Szlovákiában, olyannyira, hogy sem az egyik, sem a másik leendő európai uniós országban még csak hallani sem akarnak azok hatályon kívülre helyezéséről! **Vajon mennyire objektív és részrehajlástól mentes az EU külpolitikája, ha egyes országokat faji diszkriminációs törvényekkel együtt fogad a soraiba, míg más országnak, jelesül Magyarországnak közel egy évszázad távlatából sem akar igazságot szolgáltatni?**

Az elcsatolt területek magyarjai közül talán a délvideki magyarok voltak a legkiszolgáltatottabbak. Az egykori Jugoszlávia, a jelenlegi Szerbia területén élő magyarságot közvetlenül a trianoni döntés után súlyos megpróbáltatások érték: iskoláit bezárták, a magyar gyerekeket arra kényszerítették, hogy szerb nyelven tanuljanak, az akkori értelmiségi réteget, a tanítókat, papokat, az írástudókat elűldözték. A második világháború után a valamelyest konszolidálódott délvideki magyarsággal ugyanezt még egyszer megtették Tito partizánjai, azzal, hogy ők negyvenezer ártatlan magyart még ki is végeztek közvetlenül a háború befejezésekor. A titoista szocializmus áldemokráciájában a magyarság asszimilációja elérte csúcspontját. Ha valaki érvényesülni akart, akkor annak mindenben igazodnia kellett a délszláv állam elvárásaihoz, akár úgy is, hogy anyanyelvét, kultúráját föladva önként csatlakozott a magyarságtól idegen világhoz.

A legutóbbi balkáni háborúk legnagyobb vesztesei, ha az emberáldozatoktól eltekintünk, az egykori Jugoszlávia magyarjai. Magyarlakta területeken harci cselekmények csupán Horvátországban folytak, ahonnan a baranyai magyarok a közeli Magyarországra menekültek, így magyarok tömegesen nem vesztek oda a

kilencvenes évek háborúiban, viszont ha a délvidéki magyarság számarányához viszonyítjuk a háború magyar áldozatainak számát, akkor az is jelentősnek tekinthető. A magyarok ekkor is ártatlan áldozatok voltak: a harcokba erőszakkal elhurcolt tartalékosok és kiskatonák voltak azok, akiktől életüket elvették a délszláv eszmék ordas hirdetői. A hátszág, a civil lakosság nyugati ésszel fölfoghatatlan körülmények között élte végig a XX. század utolsó évtizedét: az infláció akkora volt, hogy a lakosság pénze óráról órára veszített értékéből. Az emberek havi jövedelme tíz márkát tett ki. Mindennaposak voltak az áramkorlátozások, ami annyira fokozódott, hogy naponta mindössze néhány órára volt villanyáram. Napokat kellett várni tíz liter üzemanyagért a benzinkutak előtt, s aki hajnalban nem állt idejekorán sorba a pékség előtt, az bizony kenyér nélkül maradt. Az egészségügyi ellátás, a kórházi szolgáltatások szinte a nullával voltak egyenlők: a betegeknek, illetve hozzátartozóiknak kellett beszerezniük a kötszertől és a gumikesztyűtől kezdve az életmentő, méregdrága orvosságokig mindent, mi több: a kórházi kezelésre szorult beteg ételmezését is a családnak kellett biztosítani. A jugoszláviai magyarság mindezt hatványozottabban szenvedte el, hiszen tartalékai kisebbek voltak, mint a szláv többségé, és a külföldi segítség-szervezetek humanitárius segélycsomagjai is a szerbiai nagyvárosokba jutottak el. Még a magyarországi élelmiszersegélyt szállító teherautókat is a magyarlakta területeken keresztül szerb városokba irányították...

A délvidéki magyarság a délszláv háborúk kezdetétől fogva kollektívan mindig a háború ellen foglalt állást. Az első háborúellenes megmozdulások is a magyarlakta településekhez fűződnek: Zenta, Oromhegyes, Kispiac, Kanizsa több mint nyolcvan százalékban magyarok lakta városok, falvak. Szerbia 1999-es NATO-bombázását a mindvégig ártatlan, a kosovói háborút és népirtást elítélő magyarság is megszenvedte: rakétabecsapódások érték Szabadkát, Palicsot, Horgost.

És mivel kárpótolta a NATO és az Európai Unió a délvidéki magyarságot az elszenvedett fájdalomért és borzalmakért? Azzal, hogy 2003. november 1-jétől ha Magyarországra kíván utazni, akkor ahhoz vízumot kell váltania. Micsoda fintora az egységesülő Európának, annak az Európának, amelyben a határok megszűnéséről beszélnek. És micsoda cinizmusa ez annak az Európának, amely felelős azért, mert velem együtt magyarok milliói kényszerülnek idegen országokban élni!

Egyetemista koromban volt szerencsém hónapokat tölteni a Német Demokratikus Köztársaságban, s

volt szerencsém a kettéosztott Berlint látnom. Ott jártam a Falnál, a Fal mindkét oldalán, illetve a keleti oldalon ott, ahova még ember a lábát tehetette. Láttam a géppisztolyos katonákat, az elaknásított zónát, a szögesdrótot. Láttam a vasfüggönyt, az igazit. Láttam világok találkozását: a civilizációtól szinte teljesen megfosztott, elszennyezett, bűzös levegőjű Keletet és a pompázó, fényárban úszó Nyugatot. Találkoztam idegbeteg, húszéves korukra megkeseredett, alkoholista NDK-ás lányokkal és illatos, mindig elegáns NSZK-ás nőkkel.

A két Németország azóta ismét egy, összetartozik az, aminek össze kell tartoznia. A magyarság megosztott volt akkor és megosztott még most is. Az "egységesülő Európában" még inkább azzá válik. Lakóhelyem alig három kilométerre van a magyar államhatártól. Gyakran gyalog kelek át a határátkelőkön, még megtehetem, de november elsejétől már csak akkor tehetem a lábamat Magyarország földjére, ha egy hivatal egyik hivatalnok méltónak talál arra, hogy vízumban részesítsen, s néha kimegyek a falu szélére, ahonnan átlátni Magyarországra. Magyarország és szülőföldem között már fölépült a vasfüggöny. Az az igazi, amely annak idején többek között a két Németországot is elválasztotta egymástól.

Európa összenő? Nálunk éppen ellenkezőleg: most fog csak igazán kettészakadni. Mi, délvidéki magyarok nemcsak Európától szakadunk el végérvényesen, hanem az országtól, a nemzetől is. Száz éven belül immár másodszer, száz éven belül immár másodszer ugyanannak az Európának köszönhetően, amely oly büszke a szabadságára és demokráciájára.

Magyarországban és a magyar népben a huszadik század második felében kétszer is volt annyi bátorság, hogy szembeforduljon a zsarnokság megtestesítőjével, a Szovjet Birodalommal. Először 1956-ban, példát adva az egész kelet-európai szovjet láger népeinek, majd 1989-ben, amikor a magyar-osztrák határon lebontotta a vasfüggönyt és megnyitotta a határt az NDK-ból tömegesen menekülő németek előtt. Vajon lesz-e valaha is elég bátorság a szabad és demokratikus Európában, hogy szembeforduljon önmagával és belássa végzetes tévedését, amit a magyarság ellen a XX. században elkövetett?